

PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHELMŹYŃSKI
ORGAN URZĘDOWYCH OGŁOSZEŃ POW. TORUŃSKIEGO I M. CHELMŹY
Nasmo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno-oświatowym i gospodarczym
PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkami „STRZECHA RODZINNA“ i „ROLNIK POLSKI“ wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnośnikiem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety. Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej“ (Fr. Miemczyk) w Chełmży. Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej.

Redaktor odpowiedzialny: KAROL KIRSZ, Chełmża, Rynek bednarski 1

Telefon 72.

OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. 1 łamowy, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m. 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł.

Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty.

Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada. Kontabankowe: Komunalna Kasa Oszczędności w Chełmży — Bank Ludowy Chełmża — Vereinsbank Chełmża — Miejsce płatności Chełmża

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1, narożnik ul. Hallera

Nr. 269.

Chełmża, piątek, dnia 22-go listopada 1929 r.

Rok II.

Precz z koncesjami, przywilejami i protekcjami.

I.

Ilustr. Kurjer Krakowski pisze:

W ostatnim czasie jesteśmy świadkami coraz bardziej rozwielniającego się systemu koncesyjnego i protekcyjnego w państwie!

Rozdawnictwo koncesyj, praw, przywilejów, protekcji i premij, następuje na coraz większą skalę i obejmuje coraz szersze dziedziny życia gospodarczego. Na miejsce wolnej konkurencji, przychodzi monopol — w miejsce równego prawa dla wszystkich, wstępuje przywilej — w miejsce równej ochrony wszystkich zawodów — protekcja pewnych gałęzi, preinjawanie pewnych zawodów i grup.

Życie gospodarcze naszpikowane systemem rent, tj. pewnych, zagwarantowanych ustawą, rozporządzeniem, czy praktyką szczególnych poborów, przyznanych pewnej tylko grupie, czy jednostkom — w odróżnieniu od innych, które zostają wykluczone z pewnych działów zarobkowania.

Powstają w ten sposób obfite źródła wysokich dochodów, płynących dla nielicznych jednostek — kosztem dochodów szerokich rzesz ludności.

W coraz wyższym stopniu całe grupy, które dotychczas żyły z danych gałęzi, zostają odsunięte od pracy, a na ich miejsce przychodzą nieliczne kategorie uprzywilejowanych!

Rozdział dochodów zostaje przeznaczony przede wszystkim kosztem klasy średniej, tj. tej klasy która jest fundamentem spokojnego, nieprzerwanego rozwoju społecznego i gospodarczego państwa.

Obok monopolizacji samorządnej, dokonywanej się pod wpływem karteli, syndykatów i koncernów, zjawia się monopolizacja, dokonywana się pod wpływem państwa drogą rozporządzeń i praktyk.

Na poparcie naszych słów mamy — niestety — nader liczne objawy tej szkodliwej dla państwa polityki społecznej, zainicjowanej przez sfery miarodajne.

* * *

Na pierwszy plan wybija się tu przedewszystkiem cała wielka dziedzina handlu zagranicznego.

Syndykat Eksporterów Trzody Chlewnej, będący zwyczajną, prywatną organizacją, otrzymał wyłączny monopol na eksport trzody chlewnej i mięsa z Polski. Jest to olbrzymi dział eksportu, reprezentujący rocznie wartość około 250 milj. zł. będący źródłem nader lukratywnych zysków.

Gdybyśmy taki monopol wydzierżawili jakiejś spółce prywatnej, krajowej czy zagranicznej, to o trzymalibyśmy wzamian czynsz dzierżawny przynajmniej z 15 milj. zł. rocznie. Tymczasem u nas sfery „miarodajne“ zdecydowały się na utworzenie monopolu publicznego (tj. na utworzenie monopolu drogą rozporządzenia), ale monopol ten oddały prywatnemu konsorcjum za darmo! Co więcej! — specjalnie na ten cel ustanowione zostały cła wywozowe, które uniemożliwiają eksport osobom, stojącym poza syndykatem (a zatem każdemu przeciętnemu obywatelowi w państwie, żyjącemu z kawałka roli!) a od których wolny jest jedynie syndykat!

Dla Polski nie istnieje „sprawa wileńska“.

Warszawa, 20. 11. W związku z kowieńskim doniesieniem „Berliner Tageblattu“, jakoby nac. Wydz. wschodniego MSZ., Hołowko, podczas swego niedawnego pobytu w Rydze miał oświadczyć, iż Polska jest gotowa uznać kwestję wileńską, jako sprawę otwartą, dowiadujemy się, że to przedstawienie rzeczy przez dziennik niemiecki jest fałszywe.

Nacz. Hołowko, podczas swego pobytu w Rydze, oświadczył dziennikarzom kowieńskim, iż rząd

polski gotów jest rokować z rządem litewskim we wszystkich sprawach, poza temi sprawami, które rząd kowieński uznaje jednostronnie za sporne.

Oczywiście sprawa wileńska nie mogłaby podlegać żadnej dyskusji.

Interpretację „Berliner Tageblattu“ uznać należy za co najmniej dowolną, przyczem należy zaznaczyć, że idzie ona po linii propagandy litewskiej.

Anglia widzi w odrodzonej Polsce gwarancję trwałego pokoju w Europie.

London, 20. 11. Wczoraj minister pełnomocny Rzplitej Polskiej przy rządzie brytyjskim w Londynie Skirmunt wręczył księciu Walji, reprezentującemu króla Jerzego listy p. Prezydenta Rzplitej, uwierzytelniające p. ministra Skirmunta jako ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnika przy dworze Jego Król. Mości, króla Wielkiej Brytanji. Do gmachu ambasady polskiej w Londynie przybył w powozie generał sir John Hanburg Williams, marszałek korpusu dyplomatycznego, prawnuk ostatniego Anglika przy dworze królewskim polskim za Augusta III. Wizyta marszałka korpusu trwała krótko, poczem ambasador Skirmunt wraz z sir Johnem Hanburg Williamsem udał się w towarzystwie członków ambasady powozem dworskim do pałacu królewskiego, gdzie odbył się ceremon-

jał wręczenia listów następcy tronu angielskiego księciu Walji. Po ceremonji książe Walji odbył z ambasadorem Skirmuntem krótką rozmowę, podczas której obecny był sekretarz stanu spraw zagr. Henderson.

Henderson wyraził swe głębokie zadowolenie z wznowienia historycznych stosunków między oboma naszymi krajami.

Lord Parmour oświadczył: Mianowanie ambasadora Rzplitej Polskiej przy dworze królewskim jest wielkim wydarzeniem historycznym. Nasze pokolenie może być dumne, że danem mu było widzieć odrodzoną Polskę. Bez tego wielkiego aktu politycznego nie osiągnęlibyśmy trwałego pokoju powszechnego, opartego na mocnych podstawach.

Zwracamy uwagę na to niepraworządne i szkodliwe rozporządzenie oddające za darmo monopol publiczny konsorcjum prywatnemu, tworzące źródła wysokich rent, tj. dochodów bez pracy, kosztem dochodów wszystkich innych pracowników w tym zawodzie!

Jak wiemy, skutki tego nieporozumienia niedługo dały na siebie czekać, bo oto wkrótce rozwielniała się spekulacja pozwoleniami wywozu syndykatu, jakgdyby papierami wartościowymi, notowanymi na giełdzie, aż rząd widział się zmuszonym wkroczyć, by położyć tamę gorszącemu widowisku!

Niestety, rząd ograniczył się wówczas tylko do zmiany osób w zarządzie, sam zaś system pozostał nadal nienaruszony.

Krąg przemożnych interesów, raz powołany do życia, uniemożliwił likwidację systemu.

Co więcej, system ten w następstwie stał się nawet przedmiotem... naśladowictwa! Z powodu projektów w tym względzie, o których niejednokrotnie donosiliśmy, zrealizowane zostały niektóre!

I tak; Rząd nakłada cło wywozowe na masło i tak samo zwalnia od cła tego tylko pewne organizacje. Równocześnie z ustanowieniem cła wywozowego wprowadził na przemian także i premję eksportową od masła, z tem, że premję tę uzyskać mogą znów pewne tylko organizacje.

W powodzi wielkich konferencji międzynarodowych.

London, „Times“ donosząc o przypuszczalnych terminach, przewidzianych w najbliższej przyszłości różnych wielkich konferencji, stwierdza, iż terminy te będą często ze sobą kolidowały.

Tak np. przyszła sesja Ligi Narodów ma się rozpocząć dnia 20 stycznia 1930 w Genewie, zaś konferencja morska 21 stycznia.

Co do drugiej konferencji haskiej, to najwcześniejszym terminem jej rozpoczęcia mógłby być 15 grudnia br. tj. 10 dni przed Bożem Narodzeniem. Czas ten jednak będzie prawdopodobnie zbyt krótki na ukończenie wszystkich prac konferencji, tembardziej, iż w łonie komisji dla reparacji wschodnich nie doszło jeszcze do porozumienia, co do poszczególnych problemów.

Polskie mandaty do sejmików powiatowych na Śląsku Opolskim.

Bytom. W niedzielnych wyborach do sejmików Powiatowych na terenie Śląska niemieckiego zdobyli Polacy następującą ilość mandatów, pow. bytomski 3 mandat, pow. raciborski 3, pow. Olesno 3, pow. strzelecki 4, pow. Koźle 1, pow. Prudnik 1, pow. opolski 3.

Przy wyborach do rad miejskich na Śląsku polskim zdobyli Polacy w Bytomiu 2 mandaty, w Zabrze 2, w Gliwicach 1 mandat.

Z kraju

Odczyt premjera.

Wczorajszy odczyt p. prezesa Rady Ministrów wzbudził zrozumiałe zainteresowanie, bowiem tytuł odczytu zapowiadał zajęcia przez Rząd stanowiska w sprawie tak doniosłej, jak kwestja rewizji Konstytucji. Nawet ludzie, niebardzo się interesujący polityką, słuchali odczytu, transmitowanego przez Radio Polskie.

Min. Matuszewski poważnie chory.

Stan zdrowia ministra skarbu Matuszewskiego, który zapadł przed kilku dniami na przeziębienie, pogorszył się ostatnio wskutek komplikacji nerwowych.

Lekarze orzekli, iż chory minister poddać się musi dłuższej kuracji.

O propagandę trzeźwości wśród kolejarzy.

W Warszawie odbył się w ub. niedzielę zjazd delegatów abstynenckiej Ligi kolejowej, który uchwalił statut nowopowstałej organizacji, składającej się narazie z lokalnych kolejowych tow. trzeźwości we Lwowie i Wilnie. Nowa organizacja posiadać będzie siedzibę w Warszawie, a działalność jej obejmie całą sieć polskich kolei państwowych. Celem jej jest propagowanie trzeźwości, utrzymywanie własnych lokali towarzyskich i rozrywkowych, zakładanie świetlic, urządzenie zebrań i odczytów, utrzymywanie własnych bibliotek, tworzenie klubów sportowych etc. Zjazd delegatów powołał na przewodniczącego Ligi dr. Teofila Bisaga.

O „numerus clausus”.

W związku z zwołaniem na dzień 15 grudnia Ogólnokrajowego Zjazdu Akademickiego, m. in. Koła Medyków występują na ten zjazd z wnioskiem podjęcia przez wszystkie organizacje studenckie akcji o wprowadzeniu numerus clausus na wyższych uczelniach w Polsce.

Burzliwe manifestacje w stolicy.

Stolica stała się wczoraj widownią burzliwych manifestacji przeciw likwidacyjnej umowie polsko-niemieckiej. Wiec młodzieży akademickiej zgromadził zgórą 2.000 uczestników. Powzięto rezolucję, w której młodzież wyraża przekonanie, że umowa nie będzie przez sejm ratyfikowana, gdyż byłaby ona wstępem do zrzeczenia się przez Polskę ciężko okupionej niepodległości i odbierając nam prawa likwidacji mienia niemieckiego i pierwowokupu majątków kolonistów niemieckich, uniemożliwia nam usunięcia hańbiących pozostałości niewoli na niezaprzeczenie polskich terytorjach. Jednocześnie w sali rady miejskiej odbyło się zebra-

Zbrodnicza akcja ukraińców.

L w ó w, 20. 11. W niedzielę o północy na folwarku Honiatycze wybuchł groźny pożar na posesji, należącej do rzymsko-katolickiej kapituły lwowskiej. Budynki te niedawno wystawione były przez inżyniera-budowniczego Albina Misterka. Dzięki energicznej akcji ratunkowej spłonęły tylko dwie sterty słomy wartości 15.000 zł.

Zbrodniczego podpalenia dokonali ukraińcy, którzy oblali sterty naftą i jednocześnie przywiązali drutem do parkanu dwie o barwach narodowo-ukraińskich chorągiewki z napisem „Na pohybel Lachom!”

Energiczne śledztwo w toku.

L w ó w, 20. 11. Odstawiono do więzienia we Lwowie dwóch uczniów gimnazjalnych ukraiń-

ców, którzy podejrzani są o zbrodnię podpalenia folwarku oraz stogów siana we wsiach podlowskich Grzędza i Dzblany.

St a n i s ł a w ó w, 20. 11. W majątku Belinie, własności Józefa Rajcherta, wyniki groźny pożar. Spaliły się cztery napełnione zbożem stodoły, wartości 100.000 zł. Zachodzi podejrzenie o podpalenie przez tajemniczych osobników, najprawdopodobniej ukraińców.

W i l n o, 20. 11. We wsi Zborowej, pow. braclawskiego, skutkiem podpalenia powstał pożar w zabudowaniach trzech braci Abrahamowiczów. Straty wynoszą około 140.000 zł. Energiczne dochodzenia w toku.

nie starszego społeczeństwa zwołane przez Związek Obrony Kresów Zachodnich.

Po wiecu akademickim kilka grup młodzieży w liczbie około 1000 osób próbowało urządzić pochód, zatrzymanych przez kordon policji konnej niedaleko ulicy Pięknej gdzie znajduje się poselstwo niemieckie.

Dzisiejsza „Gazeta Warszawska” została skonfiskowana za zbyt jaskrawy opis zajść.

Zapisz sobie,

bo już czas się informować o ważnych zdarzeniach gospodarczych i politycznych kraju i całego świata. Aby wiadomości te szybko i tanio otrzymać, zapisz sobie za **2,45 zł. na miesiąc grudzień.**

„Przeгляд Pomorski”.

Zarządzenie przeciw spekulacji węglem

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało okólnik do wojewodów i komisarza na m. Warszawę do wydania zarządzeń, zmierzających do ukrócenia zwyżki cen węgla w handlu detalicznym, jaka ostatnio dała się zauważyć w różnych miejscowościach kraju. Zwyżka ta jest niczem nieusprawiedliwiona. Speculanci powołują się przy motywowaniu tej podwyżki na podwyżkę taryfy towarowej, obowiązującej od dnia 1-go października br. Tymczasem podwyżka cen węgla w detalu nie stoi w żadnym stosunku do podwyżki taryfy, gdyż np. koszt przewozu tonny węgla z zagłębia górnośląskiego do Warszawy podniósł się tylko o 1.80 zł., co na cenę węgla w detalu nie może wpływać.

Postulaty urzędników.

Ogólne zrzeszenie związków i stowarzyszeń funkcjonariuszy państwowych i samorządowych przedstawiło rządowi obszerny memoriał w sprawie popr. bytu, podwyższenie płacy, wyrównanie uposażenia emerytów państw zaborczych z emerytami polskimi. Postulaty te będą przedłożone ustnie prezesowi Rady Ministrów i ministrowi skarbu. Równocześnie odbędzie się prawdopodobnie jeszcze w roku bieżącym wielki kongres ogólnouzędniczy dla szczegółowego omówienia postulatów.

Zagadkowe samobójstwo.

Wczoraj po północy usiłował popełnić w Warszawie samobójstwo 28-letni Stanisław Zabokrzecki, muzyk.

Wróciwszy do domu z pracy Zabokrzecki położył się na łóżko i wystrzałem z rewolweru zranił się niebezpiecznie w skroń.

Powodów samobójstwa dotychczas nie ustalono, gdyż lekarze sprzeciwili się badaniu rannego, ze względu na stan jego zdrowia.

Klemens Junosza.

Stracone szczęście.

(Ciąg dalszy). (21)

— Nikt też pańskich przekonań nie gwałci, ale pozwólże i nam także mieć swoje zdanie.

— A miejcie sobie, miejcie choćby stol. Cóż mi tam! Zresztą, nie będę dłużej dysponował, bo czas do domu; przepaszam za kłopot, za to, że tam tyle herezji nagadał i bywajcie państwo zdrowi.

— Zostań pan na noc, panie Onufry; jutro rano, po chłodzie.

— Nie, kochani państwo. Bóg zapłać za gościnność, ale roboty teraz moc, trzeba wcześniej być w domu.

Po burzy wypogodziło się ślicznie. Ciche fale jeziora odbijały w sobie promienie księżyca, którego światło blade załamywało się także w grubych kroplach deszczu, drgających na gałązkach i na trawie.

Pan Onufry, przez gościnnych gospodarzy pożegnany, z trudnością wgramolił się na swoją dryndulę i odjechał.

Brat z siostrą zostali sami.

— Ubawił cię ten nasz sąsiad? — spytała panna Marta.

— Przeciwnie; dał mi wiele do myślenia.

— Jako?

— Pod tą skorupą dziwną domyślałam się poważniejszej treści.

— Kiedyż bo takie herezje wygłasza?

— Zapewne, ale grunt niezły.

— Nie przeczę... ale, mój Stasiu, ja chciałabym cię jaknajprędzej spać wyprawić.

— Dlaczego?

— Żebyś mógł jutro rano wyjechać.

— Do sędziostwa?

— No, przecież pan Jan chory, wypada, żebyś go odwiedził.

— I zawiózł mu pozdrowienie od Marci.

— Cóż w tem złego?

— Zazdroszczę mu twego przywiązania, siostruniu, tej niezmiennej stałości uczucia, jakie masz dla niego.

— Zastąpił na nie, mój Stasiu!

— Nie przeczę; nie masz bo nic łatwiejszego, jak zjednać sobie uznanie w oczach kochającej kobiety.

— Przepraszam cię, mój drogi. Nie miej zwyczaju mówić o tem, na czem się nie znasz, zabieraj się do swego pokoju i idź spać, a jutro przywieziesz mi wiadomości.

— No, no; już słucham cię, ty despetko śliczna, dobranoc.

To mówiąc, ujął rączkę siostry i ścisnąwszy ją, oddalił się do swego pokoju.

Panna Marta długo jeszcze czuwała. Już dzień się robił, kiedy światło lampy w jej pokoju zagasło.

III.

— Proszę jegomości, będziemy mieli pogrzeb — rzekł Szymon, wchodząc do pokoju proboszcza.

— Któż umarł?

— Maciek Paliwoda. Pierwszy gospodarz na całe Komorno i letni człowiek, ze czwartaków jeszcze proszę jegomości, I tak mu się nieborakowi prędko zmarło. U kosi onegdaj był. Od wieczora zaczęło go co w sobie łamać, niby kolka,

chciał syn dziś po doktora jechać, tymczasem przed słońcem wschodem stary jęknął, raz, drugi, ta i pomarł. Ktoby się spodziewał? toć ja starszy. Kilka dni temu, piorun przed samym nosem strzelił mi i oto Bogu dzięki, żyję, a ten nieborak! ot, dopust Boży, nic więcej. Żeby jegomości wiedzieli, jaki tam lament w chałupie, jaki płacz! przystąpić trudno... niech Bóg najwyższy broni!

— Żle, źle, mój Szymonie — rzekł z westchnieniem ksiądz — dobrzy starzy ludzie umierają a z młodych...

— Z przeproszeniem jegomości, ojca duchownego, z młodych to tyle jest... co et! ty! papirosiki jeno, balamuctwa i tylo.

— No, no, za ostry jesteś, mój stary; przecież nie można wszystkich potępiać, nie godzi się.

— Ludzie ludziom nierówność, proszę jegomości, są takie i są jensze; jeden będzie, jak to mówią i do ludzi i od Boga, drugi... Panie odpusć, Gdzie tera znajdzie naprzykład takiego, jak nieboszczyk, Maciek. To chłop był rzetelny, gospodarz pierwszy, a człowiek dobry, na wszystkie cztery boki głodny chłop.

— Pójdźno i zakrzatnij się w kościele, Szymonie, roboty dziś masz dużo, a na wieczór będę cię potrzebował.

— Mlarkuję ja... pewnie za stangreta.

— No tak, więc pospiesz się jak należy, żeby wszystko było w porządku.

— Duchem, proszę dobrodzieja, duchem, lecał — rzekł dziad, z nogi na nogę przestępując.

— Więc leć.

Szymon zaczął drapać swoją siwą czuprynę, chciał coś powiedzieć, lecz nie śmiał.

— Na cóż jeszcze czekasz? — spytał ksiądz.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Kino Stylowe

dawniej Czarodziejka
Tel. 63 Rynek Bednarski Tel. 63

Tylko 2 dni!
Dziś w czwartek i w piątek

Początek seansów
o g. 6³⁰ i 9, w niedzielę o g. 3³⁰, 6³⁰ i 8³⁰

Dziś premjera! **Nowy program podwójny!**
I. **Dramat sensacyjno-salonowy.**
BUCK JONES, ulubieniec młodych i starych, dzieci i dorosłych, w nowym filmie, pt.

„Tajemniczy Cowboy”

II. **Wesoła historia marzycielki o wielkiej karierze — Walka o miłość i szczęście, pt.:**

„Janet Gaynor szuka posady”

Z Pomorza.

Toruń. (Samobójstwo huzara estońskiego). W dniu 18 bm. pomiędzy godziną 21 a 22 w zamiarze pozbawienia się życia postrzelił się śmiertelnie huzar armii estońskiej Leoryk Johanes ordynans kapitana estońskiego p. Otja, będącego na kursie w Centrum Wyszkozenia Kawaleryjskiego w Grudziądzu. Denata w stanie beznadziejnym przewieziono natychmiast do szpitala wojskowego. Śledztwo w tej sprawie prowadzi prokurator wojskowy.

Poświęcenie nowego gimnazjum żeńskiego. W dniu 17 bm. odbyło się poświęcenie nowo otwartego w Toruniu gimnazjum żeńskiego, pozostającego pod kierownictwem p. Szczepkowskiej. Poświęcenia gimnazjum, które liczy obecnie 5 klas dokonał ks. Motylewski. W uroczystości wzięli udział kurator szkolny p. Szewmin, jego zastępca nac. Świdzki, starosta pow. dr. Bogocz, przedstawiciele miasta oraz liczne grono rodziców uczernic.

Grudziądz. (Luna pożaru nad powiatem grudziądzkim). Dzisiejszej nocy zauważono nad naszym powiatem wielką lunę.

Jak się dowiadujemy, powstał pożar w Niwaldzie, gdzie u rolnika Błaszewskiego spalił się stóg oraz stodoła polna w ogólnej wartości 75.000 zł. Pożar miał być spowodowany przez zbrodnicze podpalenie.

Na ratunek wyruszyła Straż pożarna z Grudziądza oraz inne straże z okolicznych wiosek, które ogień zlokalizowały.

Skarszewy. (Pożar). Ostatnio wybuchł pożar w zabudowaniach Schnitzke'go w Brzęczku, który rozszerzył się bardzo szybko. W krótkim czasie padły ofiarą płomieni stajnia i stodoła. Na wiosnę br. spłonął dom mieszkalny.

Stężyca, pow. kartuski. Z powodu lekkomyślności został raniony syn gospodarza Zielkiewskiego z rewolweru, którym wystrzelił niejaki Bigus z Lemanów. Postrzał w głowę na szczęście nie jest niebezpieczny.

Wielka Komorza, pow. tucholski. (Kradzież gęsi). Gęś świętomarcińska przyda się także i złodziejom. Nic dziwnego, gęś taka jest tłusta a gęsiną smaczna. Miejscowy murarz p. Kwasiński dochował się 8 gęsi, które po kilku tygodniowym karmiku miały być zabite. Niestety na dzień przed ubiciem gęsi, zjawili się w nocy złodzieje, którzy ubili 4 gęsi z których trzy skradli. Czwartą gęś ubitą pozostawili w chlewie. Widocznie zostali spłoszeni; kradzież spostrzeżono dopiero drugiego dnia rano.

Grypa. Obecnie dżdżysta pogoda jest powodem różnych chorób, jakie dokuczają ludności. Panuje tu od kilku tygodni grypa wśród młodszych i starszych.

Lisewo, pow. Chełmno. (Zabawa). W niedzielę, dnia 10 bm. urządziło miejsc. Tow. śpiewu św. Cecylji, na sali p. Otręby o godz. 7 wieczorem zabawę jesienną, połączoną z przedstawieniem amatorskim. Odegrano „Grube ryby”, komedię w 3 aktach. Niemilknące oklaski licznie zebranych gości świadczyły dobitnie o pełnym uznaniu dla amateerek jak i amatorów, którzy się ze swych ról bardzo dobrze wywiązali. Na wyróżnienie zasługują szczególnie pp. Zach, Br. Kalinowski i Kalinowska. Chór towarzystwa wykonał pod kierownictwem p. Czortka kilka pięknych pieśni. — Bawiono się przy doborowej orkestrze p. Kamińskiego z Chełmna do 3-ciej rana.

Odnaczenia na Pomorzu.

Rozporządzeniem z dn. 7 bm. P. Prezydenta Rzplitej otrzymali m. in.:

Złoty krzyż zasługi: Henryk Chudziński adwokat i notariusz w Brodnicy, ks. Fr. Żynda sekret. general. Kurji Biskupiej, katecheta gimn. w Wąbrzeźnie, wszystkim za zasługi na polu przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego.

Srebrny krzyż zasługi otrzymali: E. Doleżnych st. referent Wydz. Powiat. w Grudziądzu Al. Kandyba, naucz. państwowego semin. w Toruniu Marjan Kędziora naucz. szkoły rolniczej w Kowalewie, S. Lamparski, kier. szkoły powsz. w Rywałdzie Król., pow. grudziądzkiego, Bol. Ma-

kowski naucz. szkoły Wędz. w Toruniu, Bron. Murawski naucz. państw. seminar. w Grudziądzu, T. W. Ziółkowski asesor w Starostwie w Grudziądzu — wszystkim za zasługi na polu przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego.

Bronzowy krzyż zasługi otrzymali: M. Cichoński, naucz. szkoły Wędz. w Brodnicy, J. Cichorowski, emeryt, chorąży w Wielkim Mędromierzu pow. tucholskiego, — wszystkim za zasługi na polu przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego — oraz **Woj. Małeckiemu, robotnikowi w Ostaszewie pow. toruńskie-** go za zasługi na polu pracy narodowej, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Kornatowo. (Zmiana godzin służby telefonicznej). Z dniem 15 bm. rozszerzono godziny urzędowe w służbie telefonicznej jak następuje: W dni powszednie od 8-mej do 21-ej bez przerwy. W niedziele i święta od 8-mej do 12-ej i 15-tej do 18-ej. W porze letniej natomiast to jest w czasie od 14 - 30. 9 rozpoczyna się służba telefoniczna w dni powszednie już o godz. 7-mej.

Wejherowo. (Zasadzenie złodzieji.) Przed rozszerzoną izbą karną tut. sądu stawało 5-ciu chłopaków w wieku od 15 do 18 lat, którzy pochodzili z różnych okolic, mieli tu swoje kryjówki i utrzymywali się z kradzieży. Jeden z nich skradł ze składu kolonialnego 3000 papierosów. Część towaru sprzedali, a pieniądze podziлили między siebie. Wreszcie aresztowała ich policja. Sąd przy wymiarze kary uwzględnił ich młody wiek oraz brak zajęcia, skazując dwóch, każdego na trzy miesiące, trzech zaś każdego na dwa tygodnie więzienia.

Apelujemy do serc Obywatelstwa, by poparło impr. wychow. młodz., którzy, nie szczędząc zdrowia, poświęcają się, by wychować rzeszę uczącej się młodzieży płci obojga w duchu iście katolickim i narodowym. — Cześć nauczycielstwu.

— **Koncert.** Z okazji 80-letniej śmierci Fryderyka Chopina, mistrza tonów, odbędzie się dziś, w czwartek o godz. 8-ej wieczorem w auli gimnazjum **koncert p. Korsakowej**, na który składają się wspaniałe utwory Chopina i innych twórców melodji.

Zwracamy się do Szan. Obywatelstwa z głośnym apelem, by okazało w dniu dzisiejs. cześć dla zmarłego przed 80-laty Chopina i wzięło w dzisiejszym koncercie gremjalny udział.

Z drugiej strony część zysku przeznaczają się na najuboższych uczniów naszego gimnazjum.

Ze względu więc na wspaniałe utwory nieśmiertelnej sławy Fryderyka Chopina, oraz ze względu na najuboższych uczniów gimnazjum tu ejszego powinno Obywatelstwo poprzeć powyższy koncert.

— **Nowy organista.** Jak wiadomo opuścił naszą parcję z dniem 1 października długoletni organista p. rektor Żelazny.

Jak się obecnie dowiadujemy z dniem 1 grud. obejmuje urząd organisty p. Turawa z Karsina, pow. chojnickiego.

Radością napewno zapełnią się serca wiernych katolików na wieść, że w dniu 2-gim grudnia, gdy przybywa do naszej parafji ks. biskup dr. Okoniewski by odprawić żałobne nabożeństwo za zmarłych biskupów, będziemy już mieli nowego organistę.

KRONIKA

Chełmża, dnia 21 listopada 1929 r.

Kalendarzyk.

Czwartek: Ofiarowanie N. M. P.
Piątek: † Cecylji, Filemona.

NOCNY DYŻUR LEKARSKI.

Dyżur niedzielny i tygodniowy dla członków Pow. Kasy Chorych pełni w tym tygodniu p. dr. Napiórkowski.

DYŻUR NOCNY APTEK.

Dyżur nocny pełni „Apteka pod Orłem” pana Wolskiego.

— **Jubileusz 10-lecia istnienia Stow. Chrześ. Nar. Naucz. Szkół Powsz.** Zbliża się dla naszego nauczycielstwa chwila jubileuszu 10-lecia istnienia Organizacji.

W sobotę, dnia 23. bm. z okazji 10-letniego jubileuszu powstania Koła nauczycielskiego, urządzi miejscowe Stowarzyszenie Chrześ. Nar. Naucz. **wielkie posiedzenie** w auli Szkoły Wydziałowej.

Wielki ten zjazd rozpocznie się żałobną mszą św. za spókoj dusz zmarłych członków.

O godz. 4-ej popoł. nastąpi oficj. otwarcie posiedzenia, na program którego składają się: śpiew, powitanie, wybór prezydium, historia Koła i nekrolog, referat, śpiew i zakończenie.

W związku z jubileuszem 10-lecia istnienia odbędzie się w sobotę, dnia 23. b. m. **zabawa taneczna** w sali „Willi Nowej” o godz. 8-ej wieczorem.

Gielda zbożowa

POZNAŃ dnia 20 11. 1929 roku

placono za 100 kg. w zł.

Żyto	25,25—25,75
Pszenica	38,75—40,75
Jęczmień przemi. owy	25,00—26,00
Jęczmień browarowy	26,00—29,00
Owies	21,50—23,50
Mąka żytnia 70 proc.	39,25—40,00
Mąka pszen. 65 proc.	59,00—63,00
Otręby żytnie	16,00—17,00
Otręby pszenne	18,00—19,00

Tylko jeszcze

(trzy) 3 dni!

przyjmują listonosze i urzędy poczt. prenumeratę na „Przeгляд Pomorski” na miesiąc „grudzień.”

— Emerytury pracowników komunalnych. Pragnąc oprzeć zaopatrzenie emerytalne pracowników komunalnych na trwałych podstawach finansowych, minist. spraw wewnętrznych przystąpi do opracowania projektu ustawy o powszechnym funduszu emerytalnym dla pracowników komunalnych.

W związku z tem M. S. W. zwróciło się do wojewodów, aby przed 1 marca 1930 r. nadesłali kwestjonariusze, które winny objąć wszystkich (stałych i niestałych) pracowników samorządowych.

Członkami sfunduszu mają być pracownicy umysłowi i t. z. niż i funkcyjnarjusze bez różnicy płci, którzy: 1) są zatrudnieni w związkach komunalnych, ich przedsiębiorstwach i zakładach bez względu na okres trwania tego zatrudnienia, jak również niezależnie od wysokości wynagrodzenia za świadczone usługi i okresów wypłaty, 2) ukończyli lat 18 i 3) nie przekroczyli 60 lat w chwili objęcia zatrudnienia, uzasadniającego obowiązek ubezpieczenia, lub którzy przekroczyli 60 lat życia, a przed osiągnięciem powyższego wieku byli już ubezpieczeni.

— Pozwolenie na przywóz. W ostatnich czasach stwierdzono, iż wielu importerów nie stosuje się do klauzuli, wymienionej w zawiadomieniu o opłatach manipulacyjnych od pozwoleń na przywóz, a mianowicie do klauzuli: „Termin wniesienia opłaty oraz nadesłania pokwitowania zastrzega się do od... 1929 r. bez prawa proлонgaty i pod rygorem anulowania niniejszego przydziału”.

W związku z tem Stowarzyszenie kupców polskich zawiadamia, iż minist. przemysłu i handlu postanowiło bezwzględnie anulować przydziały, gdy pokwitowania nie nadejdą w terminie. Miarodajną jest w danym wypadku data nadesłania pokwitowania, a nie wpłacenie należności do P.K.O.

Czytelniku!!

Jeżeliś jest sympatykiem i szczerym przyjacielem naszego pisma, przyczyn się do zjednania nam szeregu nowych a bonentów!

Kino „Kryształ”.

Dzisiaj poraz ostatni demonstruje kino „Kryształ” wspaniały dramat rosyjski, osnuty na tle prawdziwych dokumentów, pt. „**Ostatnie lata panowania cara Mikołaja II.**”

Wiele bardzo ciekawych, rozzdzierających duszę widza faktów przesunie się jeszcze dzisiaj na srebrnym ekranie kina „Kryształ”.

Jak nas informuje Dyrekcja „Kryształ”, obraz „Ostatnie lata panowania cara Mikołaja II.” nie ma nic wspólnego o wyświetlanym swego czasu filmem „Rasputin”. Dziś wszelkie miejsca po 50 gr.

Kino „STYLOWE” dawniej Czarodziejka.

Tylko dzisiaj i jutro ukaże się na ekranie „Stylowego” potężny program podwójny.

Pierwszy film to wspaniały dramat z ulubieńcem publiczności Buck Jonesem w roli głównej pt. „**Tajmniczy Cowboy**”.

Drugi program, wesołe przygody marzycielki o karierze pt. „**Janet Gaynor szuka posady**”. Zatem dzisiaj do „Stylowego”.

KINO KRYSTAŁ
Kolejowa 24.
Dziś ostatni raz!!
Ceny niższe!
Początek seansów:
o godzinie 7¹⁵ i 9¹⁵.

Wielka tragedia dworu rosyjskiego w 12 aktach, osnuta na tle prawdziwych przeżyć, czerpanych na tle tajnych dokumentów byłego rosyjskiego dyplomaty, pt.

Ostatnie lata panowania Cara Mikołaja II.

Bunt oficerów! **Zglądzenie cara!**

Powyższy obraz nie ma nic wspólnego z wyświetlanym już filmem „Rasputin”

Wszystkie miejsca po 50 groszy.

Ostrzeżenie
Ostrzegam niniejszem wszystkie osoby, które rozsiewają o moim lokalu, znajdującym się przy ul. Chelmińskiej 11, fałszywe wersje, szkodząc tem mej opinii a zarazem egzystencji. Winnych pociągnę do odpowiedzialności sądowej.
Nagrodzę zarazem tych, którzy podadzą mi nazwiska oszczerców, rozsiewających podobne wieści.
H. Lipke,
właśc. składu cukierków i kawiarni

Piece skrzynkowe i kwintowe
Rury i kolana
Widły do buraków i kartofli
Kopaczki do bur. i kartofli
Noże do obcin. buraków
Podkowy i podkwoce
Wagi stoł. i belkowe
Wszelkie okucia budowlane i narzędzia dla rzemieślników oraz wszelkie sprzęty
domowe i kuchenne poleca po najniższych cenach
Wojciech Balcerowicz
Chelmska, Rynek 13.

Nie chcesz być okradzionym
zgłoś się natychmiast
do Pomorskiego Przedsiębiorstwa „Wart i Klucz”
Oddział w Chelmskiej, ul. Hallera 24.
Oddział przyjmuje na siebie obowiązek strzeżenia własności abonentów od wypadków, jak: **kradzieży z włamywaniem, ognia, zalewu wody** oraz wszelkich innych nieprzewidzianych szkód i wypadków. Przedsiębiorstwo bierze na siebie całkowitą odpowiedzialność za stróżów, każdy utrzymuje jak najściślejszą kontrolę powierzonych jego opiece własności.
Oddział „Wart i Klucz” CHELMŹA.

Skład do wynajęcia nadający się na rzemieślnictwo lub kolonjalną, a także na inne przedsiębiorstwo, do tego pokój i kuchnia. Zgl. do „Przeglądu”

Poszukuje się **pożyczki** na hipotekę w wysokości 10 tys. do 0 tysięcy zł, na gospodarstwo 150 morgowe. Zgłosz. w „Przeglądzie Pomorskim”.

Zgubiono **książeczkę wojskową** na nazwisko **Jan Słowiński** z Kończewic. Takową unieważniam. **Jan Słowiński.**

Bije świnie prywatnie, a także wykonuje wyroby mięsne. Zgl. przyjmuje **R. URBAŃSKI** Chelmska ul. Hallera 19

Tysiące chorych na katar żołądka, wzdęcia, kurcze, bóle, niestrawność, brak apetytu, ogólne osłabienie et cetera, odzyskało zdrowie, używając zioła sławnego na cały świat Dr. Dietla, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żądacie bezpłatnej broszury poczynającej. Adres: **Liszki - Apteka**

PRZETARG PRZYMUSOWY.
W piątek, dnia 22 bm, o godz. 10-ej przed poł. sprzedam za gotówkę najwięcej dającemu **1 jałowkę**
Zbiórka licytantów na podwórzu p. Kierzkowskiego przy ul. Chelmińskiej 29.
Chelmska, d. 21. XI. 29 r.
(—) Gramowski, kom. sądowy.

Każdy przezorny człowiek musi być ubezpieczony!
Ubezpieczenia wszelkiego rodzaju dla najpoważniejszych Towarzystw Krajowych przeprowadza firma: **Tadensz Radomski** Przedsiębiorstwo rolniczo-handlowe Chelmska — Pomorze Dział ubezpieczeń. Biuro: Toruńska 37. Telefon 137.

!! Wytwornia pończoch!!
Norbert Bekowski CHELMŹA Chelmińska 11. poleca trwale **pończochy** poczynawszy już od 1.— zł. **skarpetki męskie** już od 0,75 zł.
Przyjmuje także pończochy jak i skarpetki do **nadwzięcia.**

Stacja Autobusowa

RESTAURACJA GRUDZIĄDZ
Plac 23 Stycznia 19. — Telefon 735. —
Obiady z 3 dań 1,35 zł. gorące potrawy oraz napoje wszelkiego gatunku o każdej porze dnia.
Lokal obok przystanku tramwajowego 5 minut od dworca. Otwarty do 1 w nocy.
Kolacja à la carte już od 80 gr. pocz.
Właściciel: Józef Grzeszkowiak.
— Miejsce spotkania dla przyjezdnych —